

existat. Non hæc sufficere videbantur, nisi & generaliter aliis beneficiis consulere- tur; quomobrem post diuturnas discepta- tiones, cum ad finem Concilii celebratio vergeret, ita constitutum saluberrimè fuit in cap. 17. sess. 24. de Ref. Cum Ecclesiasti- cus ordo pervertatur, quando unus plurium offi- cia occupat Clericorum, sanctè sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Ec- clesiis conscribi: Verùm quoniam multi improba cupiditatis affectu se ipsos, non Deum, decipien- tes, ea, quæ bene constituta sunt, variis ar- tibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt, Sancta Synodus debitam regen- dis Ecclesiis disciplinam restituere cupiens, præ- senti decreto, quod in quibuscumque personis quocumque titulo, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, mandat observari, statuit, ut in pos- terum unum tantum beneficium ecclesiasticum sin- gulis conferatur; quod quidem si ad vitam ejus, cui conferitur, honestè sustentandum non suf- ficiat, licet nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodò utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcque non modò ad Cathedrales Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia tam secularia, quàm regularia que- cumque, etiam commendata, pertineant, cujus- cumque tituli, ac qualitatis existant. Illi verò, qui in presenti plures Parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralè, & aliam Parochialem obti- nent, cogantur omnino, quibuscumque dispensa- tionibus, ac unionibus ad vitam non obstantibus, una tantum Parochiali, vel sola Cathedrali ren- tenta, alias Parochiales infra spatium sex men- sium dimittere; alioquin tam Parochiales, quàm beneficia omnia, quæ obtinent, ipso jure vaca- re censeantur; ac tanquam vacantia liberè aliis idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinen- tes tuta conscientia fructus post dictum tempus re- tineant. Optat autem sancta Synodus, ut resig- nantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout Summo Pontifici videbitur, provideatur.

Oculis subjeci integra Concilii decre- ta, ut eorum intuitu statim quisque per- ciperet, quanta fuerit in hanc rem solli- citudo Patrum Tridentinorum, sive dum professi fuerunt, ecclesiasticum ordinem per- verti, dum plura officia uni Clerico de- mandantur, sive dum asserunt, Clericos

plura beneficia impetrantes improbe cupi- ditatis affectu moveri, & semetipsos, non Deum decipere, sive dum restitutionem disciplinæ debitam vocant, sive dum om- nes, etiam si Cardinalatus honore fulgeant, decreto subjiciunt, quidquid remissius egerit non regulam figendo, sed faciliùs dispensando, aut Innocentius III. in cap. 28. in fin. de præb., aut Joan- nes XXII. in extr. un. de præb., acer- rimus cæteroqui singularium beneficiorum vindex: vel ubi omnia beneficia etiam commendata, etiam cujuscumque tituli, & qua- litatis suo decreto comprehensa decla- rant. Utinam verò post tot, tantaque Tridentinorum Patrum studia, post de- creta adeo perspicua cessatum esset à plu- rium beneficiorum petitione! Effectum quidem suum obtinere decreta, ubi de duobus Episcopatibus, vel de duobus pa- rochiis, vel de duobus canonicatibus, vel de duobus canonicalibus præbendis, vel de duobus dignitatibus ageretur. Quan- do verò Tridentinum Concilium excep- tionem adjecerat in specie beneficii ad- modum tenuis, quo casu permisit, ut beneficium habenti aliud concederetur, dummodò utrumque personalem residen- tiam non exposceret, hæc aditum non- nulli invenerunt, per quem Patrum Ec- clesiasticorum curas eluderent. Provida illa exceptio, qua inopiæ, alicujus Cle- rici consulebatur, imò & beneficio, cui facilè nemo addici potuisset, si nihil emol- lumentum non accederet aliunde; excep- tio, inquam, quæ non adeo certa lege muniri poterat, ut redditus beneficii def- finirentur, supra quos non liceret am- plius petere, cum aliud in una, aliud in alia regione opportunum esse posset, detorta à pluribus fuit ad evadendam re- gulam generalem. Tradi passim cepit, duplex esse residentia genus: aliam di- xerunt residentiam *præcisam*, & *simpli- cem*, seu veram, & propriam, nimirum adeo exequendam, ut pœna non resi- denti Clerico imminet privationis tituli juxta canonum sanctiones, quemad- modum contingit in Episcopatibus, in dig-

dignitatibus, in canonicatibus, in bene- ficiis quibuscumque Collegium compo- nentibus, ac denique in beneficiis paro- chialibus: aliam dixerunt residentiam *cau- sativam*, seu minus propriam, quam qui non servet, aut nullos fructus percipiat, aut fructuum diminutionem patiat, quin privari beneficio possit, quemadmodum contingere tradiderunt in beneficiis sin- gularibus nec Collegium componentibus, neque animarum curam adnexam haben- tibus, quamquam personale officium fue- rit in fundatione, beneficiario demanda- tum, putà, celebratio Missarum, aut aliud simile, unde residentia *causativa* nomen derivatum est, quasi residentia ob cau- sam singularem observanda. Videatur Cardinalis de Luca de beneficiis disc. 57. & sequentibus, item in adnotationibus ad Tridentinum disc. 4., Fagnanus ad cap. *Litteras* de concess. præb. num. 49., & Gonzalez ad regulam 8. Cancellaria Glosa 15. num. 20. Hinc asseruerunt, decretum Concilii Tridentini vetuisse quidem, ne duo beneficia unquam ob- tinerentur, si utrumque residentiam *præ- cisam*, & *simpli cem* exposceret, non verò si ageretur de duobus, quorum unum quidem residentiam *præcisam*, & *simpli cem* exposceret, alterum tantum *causativam*, ubi primò obtentum insufficientes esset ad Clerici sustentationem. Quodque magis dolendum est, non dubitarunt non- nulli tradere, decretum Tridentini Con- cilii, utpotè prohibitorium, & pœnale, odiosum esse, ac propterea conandum, quoad fieri possit, ut intra arctiores li- mites concludatur. An hæc Tridentino- rum Patrum, imò & perenni Ecclesias- ticorum Antistitum menti convenient, iis deliberandum relinquo, qui sine præ- judicis ad eam explorandam accedant, quique nec ambitum, nec avaritiam in Clero fovere velint, qui propterea dig- noscent, an odiosum sit decretum illud, in quo edendo non novum quidquam sta- tutum est, sed curatum, ut perennis Ec- clesie disciplina corruptelis labefactata confirmaretur, atque ubi opus esset, res-

titueretur; item curatum, ne ecclesiasti- cus ordo pervertatur, quemadmodum per- verti ex pluralitate beneficiorum ajebant Tridentini Antistites in dicto cap. 17. Fateor, Tridentinum Concilium pas- sum fuisse, ut duo obtinerentur bene- ficia, ubi non sufficeret unum ad hones- tam Clerici sustentationem, dummodò utrumque personalem residentiam non requirat. At in hac re respexerunt Tridentini An- tistites ad illa beneficia, quæ jam diu vi- gens consuetudo non residentialia appel- lavit, non sanè quod à lege residentia ab- soluti fuerint eorundem possessores, sed quòd Tridentini Patres in his beneficiorum speciebus cum dispensando permi- serint, ut duo retineri ex causa æquis- sima possent, tum etiam dispensando permiserunt, ut in uno non cogeretur Clericus residere. Ideo verò illa bene- ficia dicta sunt in decreto Tridentino non residentiam requirere, quia nec cura animarum, nec personale certum, sive in certa Ecclesia peragendum offi- cium in quibusdam beneficiis exercetur. Apage verò opinionem illam, qua Tri- dentina lex odiosa fingatur, propterea- que stricta interpretatione donanda. Potius dicendum est, in ea decreti Triden- tini parte, qua permissum est, ut duo beneficia tenerentur, dispensationem à lege generali agnosci oportere, ac prop- terea juxta regulas rectæ interpretationis in id semper conandum, quo sustineatur generalis regula, quæ vetat, ne plu- ra beneficia impetrentur.

Neque isti constiterunt, qui Cleri- cis plurium beneficiorum amatoribus fa- vere non dubitarunt. Quando enim Tri- dentinum Concilium exceptionem adje- cit in ea specie, qua Clericus beneficium insufficientes habeat, passim traditum est, imò & moribus ferè receptum, ut nul- la sit eo eveniente casu deliberatio, nul- la causæ cognitio, satisque sit, Cleri- cum allegare, beneficium, quod ipse possidet, ad honestam sui sustentatio- nem non sufficere, ut statim alterum be- neficium impetret. Fateor, Tridentinos

Patres non definitis certam reddituum quantitatem, ex qua beneficium pro sufficienti haberetur; neque enim id definiti ulla ratione poterat, propterea quod aliud in uno loco, aliud in alio aut sufficienter, aut requireretur. Verum quis sanius non diceret, ex eo ipso, quod nihil generali jure definitum est, definitionem hujus generis ex prudenti arbitrio judicis singula adjuncta pensaturi esse expectandam, ut in similibus passim tradi solet? Dabo etiam libens, incivile aliquantulum esse, si ordinarius judex singula adamussim exploret, quæ Clericum beneficii possessorem circumstant, putâ domesticas necessitates, infirmitates etiam personales, quibus Clerici beneficiarii gratia sit consulendum. Verum ad summum inde improbabilis diceretur nimis exacta ordinarii cognitio, & deliberatio, non ea, quæ prudens esset, quæ certæ æquitati inniteretur. Secus verendum est, Tridentinam legem voluntati beneficiorum Clericorum executionis causa remissam passim irritatum iri, facile allegantibus Clericis, beneficium esse insufficientem, quod ipsi possident; qua in re facile semper unusquisque sibi blanditur ob varias, quæ hominem circumsepiunt, affectiones. Quid non insinuant homini prætextus varii, vel familiæ illustris, in qua natalia quis sortitus fuerit, vel inopiæ necessariorum, quibus sit occurrendum, vel etiam dignitas beneficio cohærens, quam quis non nisi gravibus impensis sustinere se posse prædicat? Imò & amplius progredi nonnulli voluerunt. Nimirum quærere cœperunt, utrum, si duo beneficia insufficientia sint ad honestam sustentationem, adhuc tertium, vel etiam quartum obtinere beneficium possint. Eos, qui id inficiantur, reprehenderunt, quasi verborum potius cortici adhæreant quam intimam sequantur mentem Patrum Tridentinorum. Oh præclaram mentis Tridentinorum Antistitum assecutionem! Postquam tradere cœperunt, relinqui arbitrio beneficiarii deliberatio-

nes sufficientium reddituum, si insuper tradatur, non duo tantum, sed tria, & plura impetrari beneficia posse ab eo, qui putet, sibi duo adhuc non sufficere, quid aliud sit, quam evertere universam Tridentinorum Antistitum curam, & sollicitudinem, qua in exceptione insufficientis beneficii, non lex constituta fuit, sed à generali lege indulgentia quadam, & patientia dispensatum? Alia profectò esse debet interpretatio dispensationis, & indulgentiæ à generali lege recedentis; & quando aliud simplex sufficiens Tridentini Patres commemoraverunt, verbis ipsis inhærendum est, nec de pluribus beneficiis simplicibus constitutio intelligenda. Ita intellexisse videtur Sanctus Carolus optimus Concilii Tridentini interpretes in suo Concilio Mediolanensi 4. parte 3. tit. *Quæ ad beneficii collationem attingunt*. Ita etiam deduci potest argumento capituli 19. de præbend. in 6., ubi gratia Apostolica, qua cavetur, ut beneficiario concedi aliud beneficium valeat, eam obtinuit interpretationem, qua unicum tantum beneficium concederetur.

Longè remotius à mente Tridentinorum Patrum iverunt, qui Tridentinum decretum, quò generaliter cavetur, ne plura beneficia à Clerico possideantur, de beneficiis intellexerunt, quæ in diversis Ecclesiis erecta sint, non si erecta proponantur in eadem Ecclesia, propterea quòd Clericus in eadem Ecclesia plurimum beneficiorum possessor residentia legibus causa utriusque beneficii possit satisfacere; quodque magis est, abusi sunt in hac re Tridentinis verbis in principio dicti capituli 17., ubi legitur *perverti ordinem ecclesiasticum, quando unus plurimum officia occupat Clericorum, & sacris canonibus cautum fuisse, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi*. Ecquidem distinxerunt inter beneficia uniformia, quales essent ex. gr. duo canonicatus, & inter beneficia difformia, qualis esset ex. gr. canonicatus, & dignitas, in uniformibus beneficiis rejicientes plurimum impetrationem, admittentes in difformibus; unde

con-

consuetudo profluxit, qua quis admittatur ad obtinendum canonicatum unâ cum dignitate; imò & extant statuta quarundam Cathedralium Ecclesiarum, quibus cautum est, ut non nisi canonicis conferantur dignitates. Si de statutis hujus generis primum dicam, quoties statuto causam deditur aut erectio ipsa dignitatum, aut immemorialis consuetudo, qua ad erectionis titulum omnia referri debere præsumatur, ego non adeo repugnarem; propterea quod dignitates crexerit ea conditione, ut non nisi Canonicis conferantur, hac facultate non destituebatur, liberumque est fundatoribus, beneficiis certas, quas voluerint, etiam à natura beneficiorum alienas qualitates adjicere. At quoties statutum editum fuerit ab iis, qui blandè nimis adqueverunt placitis Interpretum quorundam, ac Pragmaticorum, non video, quare major statutis istis reverentia debeatur, quàm opinionibus Pragmaticorum. Deinde generaliter deveniendo ad hujus opinionis discussionem, frustrâ effugium quæritur in iis verbis Tridentini decreti, cum dicitur, canonibus cautum esse, neminem oportere in duabus Ecclesiis conscribi. Persequebantur initio Tridentini Antistites abusus illius ætatis, ex quibus non solum fiebat, ut unus Clericus plura beneficia possideret, sed etiam duabus Ecclesiis adscriberetur; quod utrumque improbaverunt, sive cum generaliter præfati sunt, perverti ordinem ecclesiasticum ex multitudine officiorum uni concessorum, sive cum subjecerunt, canonibus cautum esse, ne quis duabus Ecclesiis adscriberetur. Eadem ipsa distinctio inter uniformia, & difformia beneficia à Pragmaticis eisdem comprobata satis indicat, mentem Patrum Tridentinorum non fuisse conclusam ad illa beneficia, quæ in diversis Ecclesiis sita essent. Quod si in uniformibus beneficiis interdictum agnoverunt, ne plura possiderentur, cur non id ipsum in difformibus agnoverunt? Tradunt passim, in uniformibus non servatum iri numerum, qui

ab initio fuerit præstitutus, quando qui crexerunt ex. gr. canonicatus, certum numerum Canonicorum minimè suppressendum designaverunt. At verò etiam certus numerus ministrorum discretus fuit, cum præter canonicatus erectæ fuerunt in Cathedralibus Ecclesiis dignitates, duarumque personarum vices sustinere incongruum est, cum ex eo confusio, perturbatioque nascatur. Quod si tanta fuit sollicitudo servandi numeri, cur non æqua sollicitudo esse debuit augendi divini cultus, item tribuendorum munerum inter plures, ut facilius, ac commodius unusquisque suo officio incumbat, item remunerandi Clericos Ecclesiæ utiles, quorum gratia adaucta beneficia sunt sub nominibus variis canonicatum, & dignitatum? Sunt, quæ obijciuntur, mera avaritiæ, aut ambitus effugia, quibus mens Ecclesiæ, & sanctiones publicæ factò fucò eluduntur.

Fingamus nunc, quemquam Concilii Tridentini decreta negligere, & vel duo beneficia personalem residentiam exposcentia, vel plura, quam duo ex aliis, utcumque ad honestam sustentationem non sufficientibus, vel postquam unum sufficiens obtinuerit, alterum possidere: quænam pœna Clerico imminet? Sunt, qui adhuc distinguenda putant beneficia à beneficiis, quorum alia vacant ipso jure, alia demum per sententiam judicis, juxta ea, quæ superius tradidi ex cap. 28. de præbend., cap. 9. de concess. præbend., & cap. 32. de præbend. in 6. Verum si attentè perpendatur laudatum caput 17. Tridentini Concilii, in quo omnia beneficia æquè incompatibilia declarata fuerunt, perspicuè liquet in omnibus beneficiis non absimilem recipiendam esse prudentiam, qua fiat, ut, si quis plura obtineat beneficia quocumque modo adversus Tridentinam sanctionem, statim vacet ipso jure primum, ac propterea is, ad quem collatio pertinet, possit statim ad prioris, tanquam vacantis, collationem liberè devenire, etsi in possessione adhuc Clericus

cus persistat, cum sola juris, non facti possessio sit attendenda, dummodò tamen ille secundi beneficii jam liberam possessionem nactus fuerit, insuper & liberè potuerit percipere fructus, qui nec ad capitulum, nec ad monasterium, nec ad alium quemcumque ad certum usque tempus, ex indulto, vel statuto, vel consuetudine pertineant, cap. 26. & 28. de præbend. in 6., Clem. 3. eod. tit., juncto cap. 9. in fine de concess. præbend. apud Gregorium IX., nisi tamen per eum steterit, quominus possessionem secundi beneficii nancisceretur,

extravag. unic. vers. qui verò deinceps de præbend. apud Joannem XXII., argumento l. 5. §. 1. ff. quando dies legator., & l. 24. ff. de condit. & demonstr. Notandum denique est, Clericum in beneficio ita vacante institutum non primùm debere in beneficii possessionem induci, quam vocetur in iudicium spoliatus, cui quædam fortè superesse possent jura, quibus in iudicio experiatur, & causas probabiles alleget, atque exhibeat palàm, ne adhuc à beneficii possessione turbetur, cap. 28. de præbendis in 6.

DISSERTATIO SECUNDA DE VARIIS BENEFICIORUM SPECIEBUS.

Summa specierum, in quas beneficia tribuuntur, paucis perstringi commodè potest. Et primò quidem alia majora, alia minora vocantur. Majora dicuntur illa, quæ Episcopali ordini cohærent, nimirum Episcopatus, Archiepiscopatus, & quæ supra istas constitutæ sunt dignitates. Minora sunt, quibus Clericus in inferiore ordine sub Episcopo constitutus Ecclesiæ deserviens potitur. Inter hæc medium quendam locum obtinent Abbatia, & Prioratus Conventuales, quibus quasi Episcopalis jurisdictio adnexa proponatur. Beneficia majora, & quæ proximè ipsis accedunt, consistorialia etiam appellantur, quòd illorum collationem Pontifex Maximus palàm facere in consistorio soleat. Secundo alia sunt beneficia, quæ curam animarum adnexant habent, & Parochialia; alia sine cura animarum, & non Parochialia nominantur. Huic proxima est tertia beneficiorum divisio, qua alia dicuntur duplicia, alia simplicia: duplicia sunt, quibus vel jurisdictio, vel cura animarum inest: simplicia è contrario sunt & juris-

dictione, & cura animarum destituta. Quarto alia sunt beneficia, quæ Collegium componunt; alia quæ à Collegiis pendent, & quodammodò sunt eisdem adnexa; alia, quæ perse subsistunt sine Collegio. Priora sunt Canonicatus, sive in Cathedralibus, sive in Collegiatis Ecclesiis, pluribus sanè nominibus, ordinibusque discreti, qui nimirum vel dignitates vocantur, vel personatus, vel officia, vel simplices canonicatus. Posteriora beneficia, quæ nimirum à Collegiis pendent, & quemadmodò sunt Collegiis adnexa, totidem ferè demonstrari possent, quot sunt Ecclesiæ Collegiales, quæ modò cappellania, modò mansiones, modò præstimoniam, modò canonicatus minores, & secundi ordinis, modò communi nomine beneficia dicuntur; imò adhuc in plures gradus in majoribus quibusdam Ecclesiis distributa, decretisque nominibus distincta conspiciuntur, quibus sanè jure addere poteris ipsamet seminaria Clericorum, in quibus quamquam Clerici non perpetuò, sed tantum educationis causa mereant, nec propterea propriè beneficiari dici valeant, tamen adhuc & stipendiis ecclesiasti-

ticis sustentantur, & sacra ministeria eorundem ordini competentia in Ecclesia Cathedrali exercent. Quanam sint postrema beneficia, sive quæ per se subsistunt sine Collegio, non opus est indicare. Quintò alia sunt beneficia perpetua; alia manualia, ita dicta, quòd à manu pendeant conferentis, & possint liberè revocari, de quibus jam superius traditum est. Sextò alia sunt libera collationis, quæ omninò ab Ordinariis collatione pendent; alia exempta, vel reservata, in quibus conferendis nullam Ordinarii explicant potestatem; alia electiva, vel patronalia, in quibus locum quidem habet Ordinariis institutio, sed vel electione, vel præsentatione illorum, ad quos pertinet, præsupposita. Septimò alia sunt regularia, alia sæcularia, prout vel regularibus, vel sæcularibus Ecclesiis adhærent, nisi malis dicere, prout vel regularibus, vel sæcularibus Clericis, vel etiam monachis conceduntur. Octavò alia dici possunt beneficia, quæ propriam servant naturam juxta generalem beneficiorum omnium disciplinam; alia impropria, quæ aut in pluribus, aut in aliquibus ab eadem generali beneficiorum indole recedunt, quemadmodum ex causis sunt, quas laicas Cappellanas vulgò vocant. Denique, ut reliquas ferè innu-

meras beneficiorum partitiones omittam, alia sunt, quæ dantur in titulum, alia, quæ in commendam. Dantur in titulum, quorum vi beneficiarius Clericus verè præficitur alicui Ecclesiæ, vel, quemadmodum nonnulli ex veteribus dixerunt, ita incardinatur, ut ecclesiastico muneri gerendo addicatur, & reddito, quodam ecclesiastico potiatur. Non ignoro tamen, placuisse nonnullis viris eruditissimis, *incardinare* dictum fuisse in quadam singulari specie, videlicet cum quis à propria Ecclesia ad aliam translatus, in ista interea certis de causis sacra ministeria gereret. Dantur in commendam, quum certæ Ecclesiæ, vel bona ecclesiastica, ne corruant, vel depereant, alicujus curæ, ac custodiæ commendantur. Paucis pervagatus sum per varias beneficiorum species; neque enim hoc in loco singulæ singulorum qualitates erant latius expendendæ; nam ad beneficia, quæ majora dixi, hæc tractatio minimè pertinet; plures inde ex commemoratis beneficiorum speciebus ex iis, quæ dicenda inferius sunt, aptius, & perspectius dignoscuntur. Tantum hæc subjiciam quasdam observationes, aliquot beneficiorum species sigillatim spectantes, quæ non satis commodè neci cæteris possent.

OBSERVATIO I.

De quibusdam Cathedralium, aut Collegiatarum Ecclesiarum Beneficiis.

Huc referendi sunt tituli 23. 24. 25. 26. & 27. lib. 1.,
& titulus 5. libri 5.

Quemadmodum divinarum mysteriorum & ritè, & decorè celebrandorum ratio postulavit, ut clericalis ordo tribueretur in varios distinctos gradus, unde Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, atque alii inferiores Clerici constituti sunt, atque discreti; ita &

politia rerum in Ecclesia optimè gerendarum suasit, ut munera beneficiaria, & curæ variæ essent, in tot gradus distinctæ, quot singularis utilitas inducere potuit. Id potissimum receptum est in Ecclesiis dignioribus, in quibus certus Clericorum numerus præstitutus est, qua-